

Af Kai Kjær-
Hansen

Kristendommen - en af jødedommens muligheder?

Netop de kristne jøders eksistens i dag viser, at nogle jøder har set »kristendommen« el-
ler bedre: Jesus Messias, som deres »mulighed«, skriver lektor, teol. dr. Kai Kjær-Han-
sen. I antal er de relativt få i dag i Israel, men den forholdsvis store modstand de møder
fra forskelligt hold viser, at nogle jøder ikke opfatter jøde-kristendommen som en ufarlig
mulighed, men en fare.

»Er kristendommen en af jø-
dedommens muligheder?« ly-
der det afsluttende spørgsmål
i KD-interview'et med overra-
biner Bent Melchior den 9.
april. Hvortil Melchior sva-
rer: » — Dertil vil jeg sige et
helt klart: nej!«

Dette »nej« er særdeles for-
ståeligt, når man tænker på
alle de lidelser, som det jødi-
ske folk er påført i kristen-
dommens navn. Melchior kan
givetvis også give en kvalifice-
ret jødisk, teologisk begrun-
delse herfor. Hans nej kan
også tages som et repræsenta-
tivt udtryk for de fleste jøders
syn på det stillede spørgsmål,

selv om begrundelserne kan
varierte, da nutidig jødedom
lige så lidt som nutidig kri-
stendom taler med én røst.
Nogenlunde enighed blandt
jøder er der vel om, at alt,
hvad der er godt i kristen-
dommen, har den lånt fra jø-
dedommen, og alt det andet i
kristendommen kan jøder
godt undvære.

At en overrabbiner ikke
mener, at kristendommen er
en af jødedommens mulighe-
der, kan vel ikke forbynde.
Mere forbavsende er det må-
ske, at en del kristne teologer
er enige med Melchior heri.

En kenasgerning er det, at
en del landes eller kirkers tid-
ligere »Israelmission« eller
»Jødemission« er blevet ned-
lagt efter anden verdenskrig
og som en følge af de reflek-
sioner, som Holocaust har
påført den kristne teologi.
Under overskriften »Afsked
med jødemissionen« tog se-
nest det schweiziske tidsskrift
Judaica i 1982 endegyldigt af-
sked med den tidligere beteg-
nelse »Schweizisk evangelisk
Jødemission«. En tilsvarende
udvikling er sket andre steder,
f.eks. i Sverige.

Heinz Kremers, en refor-
mert teolog, gør sig i en bog

fra 1979 til talsmand for, at
»Jødemissionsselskaber« skal
opløses og erstattes af »Kirke
og Israel«-arbejdsgrupper.
Ifølge Kremers bør ordet »Jø-
demission« ikke længere an-
vendes som betegnelse for det
kristne vidnesbyrd over for
det jødiske folk. Og kirkerne
må fremkomme med officie-
lle erklæringer om, at jøde-
missionen er erstattet af en
broderlig solidaritet og en
økumenisk dialog. I lidelses-
fællesskabet har jøder og
kristne fundet hinanden som
brødre, mener Kremers.

En om dette syn står Kre-
mers ikke, selv om der kan ar-
gumenteres forskelligt. Her-
hjemme er Poul Borchsenius
kendt for sit syn, at Israel ik-
ke behøver at have anden at
klynge sig til end den Gud,
som udvalgte folket. Gud stif-
tede en ny pagt med verden.
»Til den sagde Israel nej og
kirken ja, de to skiltes, og
Guds ene vej blev til to, som
kom til at løbe langt fra hin-
anden«, som det udtrykkes i
bogen To Veje. Andre har talt
om én vej med to porte, uden
at dette gør den store forskel.
Nej! et til mission over for det
jødiske folk er her klart nok.

Fra nytestamentligt hold
har f.eks. svenskeren Krister
Stendahl, professor ved Har-
vard universitet, USA, for-
søgt ud fra Romerbrevets det
11. kapitel at vise, at Paulus
her er kommet frem til en ny
erkendelse i forhold til sin tid-
ligere missionspraksis over
for jøder. »Paulus ser i Guds

Hvordan man end vender og drejer tingene, så begyndte kristendommen som et jødisk fænomen, skriver kronikøren. — Jesus var jøde og virkede — om man vil — i Israelmisionens tjeneste. De første kristne var jøder og gik først til med-jøder med evangeliet om Jesus.

hemmelighedsfulde plan en bekræftelse af en gudvillet sameksistens mellem jødedom og kristendom, hvorved hans missionær-iver efter at omvende Israel holdes i ave«, siger Stendahl. — Denne tolkning er imidlertid vanskelig at godtage, især når Paulus så kraftigt, som det er tilfældet i Romerbrevets det 10. kapitel, taler for, at evangeliet må forkyndes, for at troen kan skabes. Og i denne sammenhæng beskæftiger han sig også med Israel.

Også i Kirkernes Verdensråds regie røbes det, at der er nok så delte meninger om, hvorvidt evangeliet skal forkyndes for det jødiske folk. Fra en konsultation, som fandt sted i Jerusalem i 1977, kom følgende udtalelse:

»Nogle af os tror, at vi må bære vidnesbyrd til jøderne, nogle iblandt os er imidlertid overbevist om, at jøderne er tro og lydige imod Gud, selv om de ikke selv accepterer Jesus Kristus som Herre og Frelser«.

I det endelige dokument, som Kirkernes Verdensråds eksekutiv-komité i 1982 formulerede og anbefalede, er den sidste del af den nævnte passus fra Jerusalem-mødet tonet noget ned og flere forskellige synspunkter medtaget. Men når man véd, hvordan sådanne dokumenter bliver til — og hvor meget der »handles« for at få flest mulige med — generer man næppe nogen ved at påstå, at de teologer, som i 1977 klart formulerede deres overbevisning

om, at jøder er tro og lydige imod Gud, selv om de ikke modtager Jeses Kristus som Herre og Frelser, ikke nu har skiftet mening.

Melchior står ikke ene.

Og Kremers skjuler ikke, at han opfatter det som en uting, hvis en jøde lader sig døbe. Hvis en jøde kommer og siger: »Døb mig eller jeg hænger mig«, ja, så vil Kremers døbe ham. For liv er nu engang det væsentligste. Men — fortæller Kremers videre — hvis han kunne får selvmordskandidaten beroliget, ville han hjertelig og indtrængende bede ham om at lade være med at blive døbt, da denne jøde i dag kun ville vække det indtryk blandt med-jøder, at han havde forrådt sit folk. »Fremfor alt ville jeg vise ham, at han også som ikke-døbt jøde« i evangeliets frihed« kan være en fuldgyldig discipel af Jesus Kristus, som ikke går glip af sin messianske frelse. Og jeg ville bede ham om at tage Jesu kors på sig og gå denne svære vej end vejen over dåben og ind i en kristen kirke«.

Også blandt såkaldte evangelikale kristne kan der findes eksempler på, at en stor interesse for Israel neddæmper kaldet til mission. Dette beklages med sorg i f.eks. det dokument om »Kristent vidnesbyrd over for det jødiske folk«, som blev udfærdiget på Lausanne-bevægelsens konsultation i Thailand i 1980. I denne sammenhæng

var spørgsmålet ikke, om der skal drives mission, men mere hvordan det skal gøres. Og i dette dokument opfordres kirken til »at sikre, at vi ikke fører jøder til en Jesus, som er mindre end NT's Jesus«.

Konkluderende siges der i dette dokument: »Det at inkludere det jødiske folk er en prøvesten på vores villighed til at involvere os i verdensangelisation. Det er en prøvesten vedrørende vores tro på, at der kun er en eneste vej til frelse, og vedrørende vores proklamation af Kristus som en nødvendig frelser også for dem, som man ellers ikke kan finde en plet på, hvad angår en ydre retfærdighed i livsførelse«.

I denne sammenhæng er det ikke helt uden betydning, at omkring halvdelen af dem, der var med til at udfærdige disse ord var kristne jøder, således at det ikke for hurtigt kan afpareres som et hedningekristent makværk.

Netop de kristne jøders eksistens i dag viser, at nogle jøder har set »kristendommen« eller bedre: Jesus Messias, som deres »mulighed«. I antal er de relativt få i Israel i dag, men den forholdsvis store modstand de møder fra forskellig hold viser, at nogle jøder ikke opfatter jøde-kristendommen som en ufarlig mulighed, men en fare.

Mens den hedningekristne kirke op gennem tiderne af jøder, som blev kristne, forlanger, at de ikke blot måtte

fornægte deres jødiske identitet, men også krævede, at de udtalte en forbandelse over alt jødisk, er der nu fremstået en helt anden type af jøde-kristne. Også blandt disse er der forskelle, selv om det ikke er stedet til nærmere at uddybe det her.

At kristne, som siger nej til mission, gør denne minoritets-gruppe til tabere, er en understregning værd.

»Hvorfor i alverden skulle jeg blive en kristen, hvis sandheden er relativ«, spørger en af disse kristne jøder. »Jeg blev født i en jødisk familie. Jeg er vokset op i Israel. Det er ikke let at være kristen i dette land, især ikke, hvis du betragter dig selv som jøde«.

Kritiske mod kristendommens historie har disse kristne jøder fundet ud af, at man ikke behøver at være hedning for at elske Jesus Messias — for nu at bruge et af deres egne slogans.

Denne jøde-kristendom, som i dag spirer frem i Israel og andre steder, er en protest imod kirkens stiltiende enighed med synagogen om, at det at være jøde og kristen gensidigt udelukket hinanden.

Hvad dette medfører af teologiske problemer, springer jeg her over. Men at nogle jøder, der ikke selv tror på Jesus som Messias, har indset, at jøde-kristne i Israel er et uløst problem, skal anføres. Herom skriver i 1977 Shalom Ben-Chorin, en israelsk jøde,

der har skrevet adskillige bøger om Jesus og kristendommen:

»Men man må også indse, at der er fremstået en helt anden type jøde-kristne (end tidligere tiders). Stolte jøder, hvis tro adskiller sig fra flertallets. Var vort samfund ensartet og sluttet i religiøs henseende, ville der ikke være plads til sådanne outsiders og marginale folk. Men dette er ikke tilfældet. Et samfund, der accepterer den agnostiske og ateistiske jøde, kan ikke sætte en skarp grænse ved den jøde-kristne. Uden at jeg slutter mig til nogen af de omtalte grupper, synes det mig at være en ufravigelig pligt for et demokrati at give disse grupper og enkeltpersoner ret til samvittighedsfrihed i vort pluralistiske samfund, uden at de dermed trues med udelukkelse fra folkefællesskabet«.

Hvorvidt disse jøde-kristne er mere »outsidere« og »marginale« end andre jøder, må stå for Ben-Chorins egen regning. Men at de findes, kan ikke benægtes. At ikke-kristne jøder, der mener noget med deres jødedom, ikke er særlig begejstrede for dette fænomen, er forståeligt. Vanskeligere er det at forstå, at kristne kan mene, at en jøde, der lader sig døbe, er en uting.

Hvordan man nemlig end vender og drejer tingene, så begyndte kristendommen som et jødisk fænomen. Jesus var

jøde og virkede — om man vil — i israelsmissionens tjeneste. De første kristne var jøder og gik først til med-jøder med evangeliet om Jesus.

Når de med deres kompromisløse forkyndelse af, at der ikke er frelse i nogen anden end Jesus, mødte med-jøder på denne måde, kom de ikke til deres eget folk med en ny Gud. Men i Jesus havde de lært Abrahams, Isaks og Jakobs Gud at kende på en ny måde. Og det kompromisløse hører nu Israels Gud til.

Det er ikke fra grækerne vi som kristne har lært, at der kun er frelse i Jesus. Men fra jøden Jesus og fra hans jødiske venner. Og dette må præge den kristnes selvforståelse.

Når Bent Melchior så klart i interview'et lagde afstand til den forkvaklede holdning i nogle kristne kredse, at Gammel Testaments Gud er en hævnerrig og straffende Gud, og Ny Testaments Gud er den kærlige, skulle der være mulighed for ved en læsning af og henvisning til samme nytestamentlige tekster at forstå, at mission til jøder hører med til de første kristnes jøders selvforståelse. Dette kan man så synes om eller ej, men fjerner man sig fra deres selvforståelse som kristen, har man igen afslugget en af kristentroens jødiske rødder. En sådan afhugning fjerner kristne fra Abrahams, Isaks og Jakobs Gud, han, som er Jesu Kristi Far.

KAI KJÆR-HANSEN